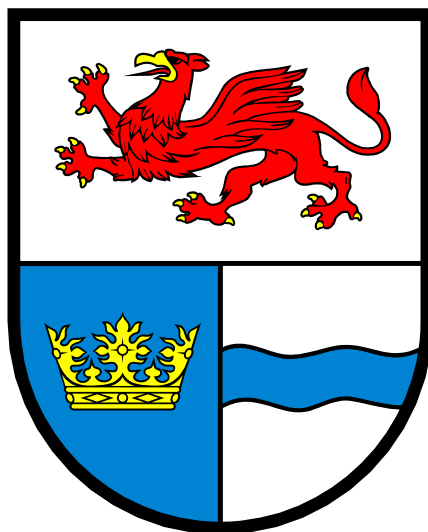

PROGRAM ROZWOJU INSTYTUCJONALNEGO

ANALIZA BUDŻETU POWIATU GRYFIŃSKIEGO (2000 - 2003)

Opracowana w ramach:
Programu Rozwoju Instytucjonalnego

Skarbnik Powiatu Gryfińskiego
Mgr Lilianna Ochmańska

Lipiec 2003

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	3
2. ANALIZA BUDŻETU POWIATU GRYFIŃSKIEGO W LATACH 2000-2003 (UJĘCIE TRADYCYJNE)	4
2.1. DOCHODY BUDŻETOWE	4
2.2. WYDATKI BUDŻETOWE	6
2.3. WYNIK BUDŻETU POWIATU	10
3. ZADŁUŻENIE POWIATU GRYFIŃSKIEGO	11
4. BUDŻET BIEŻĄCY I KAPITAŁOWY POWIATU GRYFIŃSKIEGO	13
4.1 WPROWADZENIE	13
4.2 WYNIK BUDŻETU BIEŻĄCEGO	13
4.3 WOLNE ŚRODKI	14
4.4 DEFICYT GOTÓWKOWY I SPOSOBY JEGO FINANSOWANIA.....	15
4.5 STAN ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA KONIEC ROKU.....	16
ZAŁĄCZNIK 1: SŁOWNIK	18

1. WSTĘP

Niniejszy dokument przedstawia analizę budżetu Powiatu Gryfińskiego w latach 2000-2003, opracowaną w ramach Programu Rozwoju Instytucjonalnego wdrażanego w jednostce w okresie kwiecień – grudzień 2003 roku.

W rozdziale 2 raportu zaprezentowano dochody i wydatki budżetowe oraz wynik finansowy budżetu Powiatu w ujęciu tradycyjnym, w rozdziale 3 natomiast, zadłużenie jednostki.

W kolejnej części dokumentu przeanalizowano sytuację finansową Powiatu w nieco szerszym ujęciu niż tradycyjne, prezentując budżet bieżący i kapitałowy. Ujęcie to pozwala na pełną ocenę sytuacji finansowej jednostki w rozumieniu przepływów finansowych.

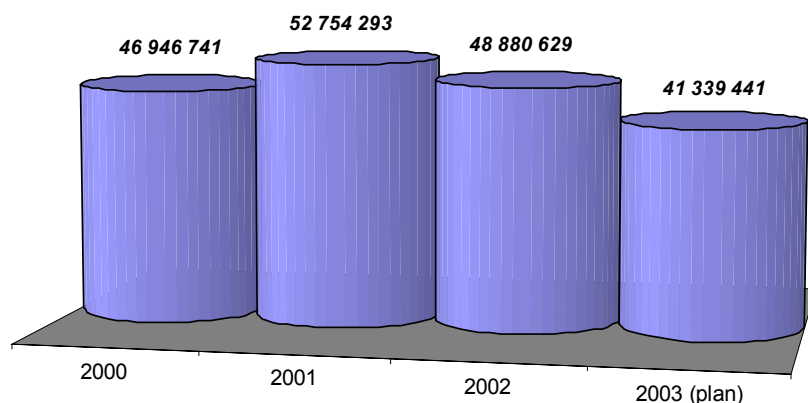
W załączniku do raportu umieszczono definicje pojęć i kategorii wykorzystywanych w raporcie, a charakterystycznych dla omawianej metodologii budżetu bieżącego i kapitałowego.

2. ANALIZA BUDŻETU POWIATU GRYFIŃSKIEGO W LATACH 2000-2003 (UJĘCIE TRADYCYJNE)

2.1. DOCHODY BUDŻETOWE

W poziomie dochodów Powiatu Gryfińskiego obserwuje się wyraźną tendencję spadkową począwszy od roku 2002. Wskazują na to dane zamieszczone na poniższym wykresie i w tabeli, która przedstawia również zamiany nominalne i realne dochodów ogółem Powiatu.

Wykres 1: Poziom dochodów ogółem Powiatu Gryfińskiego w latach 2000-2003

Źródło: Opracowanie własne

Malejące dochody Powiatu są wynikiem mniejszych wpływów z tytułu subwencji, głównie części oświatowej oraz dotacji na zadania bieżące, a także dochodów z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego. Wszystkie wymienione dochody mają charakter transferów z budżetu państwa. Kryteria rozdziału tych dochodów nie leżą w gestii jednostki samorządu.

Tabela 1: Nominalne i realne zmiany wielkości dochodów ogółem Powiatu Gryfińskiego w latach 2000-2003

ROK	2000	2001	2002	2003 (plan)
Dochody ogółem	46 946 741	52 754 293	48 880 629	41 339 441
Zmiana nominalna	-	12,4%	-7,3%	-15,4%
Zmiana realna	-	6,5%	-9,1%	-16,4%

Źródło: Opracowanie własne

Poziom dochodów z poszczególnych źródeł prezentuje tabela 2, natomiast strukturę - wykres 2.

Tabela 2: Dochody Powiatu Gryfińskiego w podziale na najważniejsze źródła w latach 2000-2003

ROK	2000	2001	2002	2003 (plan)
DOCHODY WŁASNE	3 643 016	4 434 380	5 435 131	5 017 056
UDZIAŁY W PODATKACH STANOWIĄCYCH DOCHÓD BUDŻETU PAŃSTWA	482 173	451 784	424 956	470 138
SUBWENCJE	20 918 537	23 471 787	20 599 810	21 817 624
DOTACJE	21 903 015	24 396 342	22 420 732	14 034 623
Razem	46 946 741	52 754 293	48 880 629	41 339 441

Źródło: Opracowanie własne

Najwyższe dochody Powiat uzyskuje w postaci transferów z budżetu państwa (dotacje i subwencje), które łącznie stanowią ok. 90% całego budżetu. W latach 2002-2003 udział tych kategorii zaczął się zmniejszać na korzyść dochodów własnych (**88-87%**). Jest to m. in. wynik ograniczenia zakresu zadań zleconych realizowanych przez Powiat w sferze bezpieczeństwa publicznego w roku 2003, a co za tym idzie zmniejszenia kwoty dotacji na realizację zadań bieżących (o ponad 6 mln zł).

Na dochody z tytułu subwencji ogólnej składają się części:

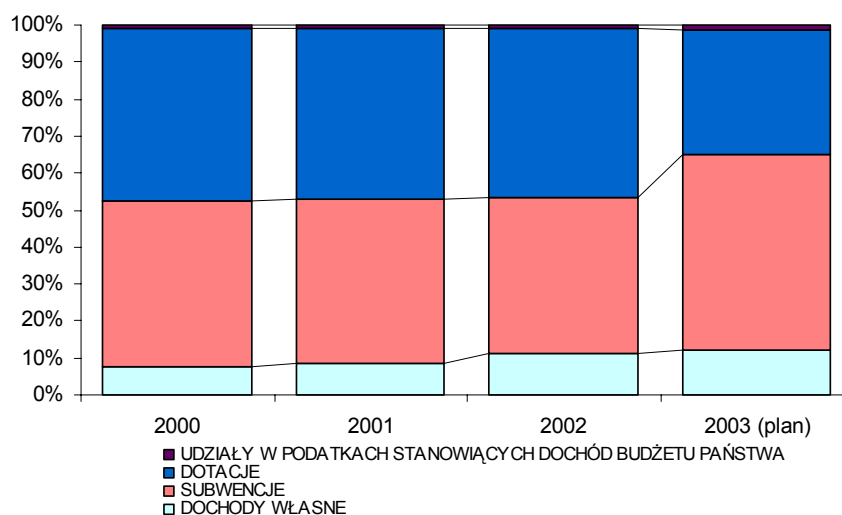
- oświatowa, która stanowi ok. 72-74% całej subwencji ogólnej;
- drogowa – ok. 20-22% całej subwencji ogólnej;
- wyrównawcza – ok. 5-6% całej subwencji ogólnej.

Pozostałe transfery z budżetu państwa w postaci udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych mają marginalne znaczenie w całej strukturze dochodów jednostki – ok. **1%**.

Na dochody własne, które łącznie stanowią od **8-12%** dochodów ogółem Powiatu Gryfińskiego składają się m.in.:

1. Opłata komunikacyjna, największa część tej grupy dochodów. W latach 2002-2003 jej udział wzrósł z ok. 20-23% w latach 2000-2001 do ok. 30-33% wszystkich dochodów własnych.
2. Wpływy z majątku Powiatu, które oscylują wokół 30% dochodów własnych, w zależności od poziomu sprzedaży składników majątkowych w poszczególnych latach. Blisko połowę dochodów z majątku Powiat czerpie z tytułu umów dzierżawy i najmu. Jest to najbardziej stabilny składnik tej grupy dochodów. Stosunkowo wysokie, choć stale malejące wpływy uzyskiwano również z tytułu odsetek od środków na rachunkach bankowych (obecnie ok. 30% całości wpływów w kategorii dochody z majątku). Sprzedaż mienia jest najmniej stabilnym źródłem dochodów Powiatu. W roku 2003 ustanowi ok.14% wszystkich wpływów własnych.
3. Wpływy z usług to głównie opłaty za usługi świadczone przez domy pomocy społecznej. W roku 2003 stanowią one ok. 35% wszystkich dochodów własnych.

Wykres 2: Struktura dochodów ogółem Powiatu Gryfińskiego według źródeł w latach 2000-2003

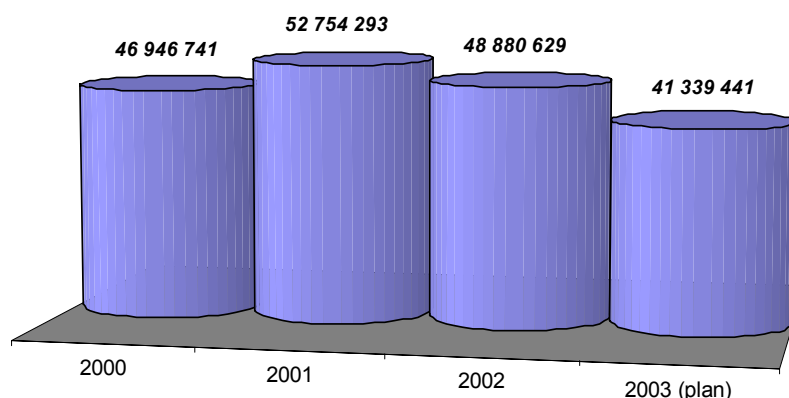

Źródło: Opracowanie własne

2.2. WYDATKI BUDŻETOWE

Tendencja spadkowa po stronie wydatków Powiatu Gryfińskiego jest zbieżna do zmian dochodów w poszczególnych latach. Wykres 3 prezentuje poziom wydatków ogółem jednostki w latach 2000-2003.

Wykres 3: Wydatki budżetowe Powiatu Gryfińskiego w latach 2000-2003

Źródło: Opracowanie własne

Zmiany realne wydatków widoczne w tabeli 3 wskazują jednak na nieco mniejsze tempo spadku wydatków w porównaniu do zmniejszania się dochodów w poszczególnych latach, prezentowanych w tabeli 2. Znaczące ograniczenie wydatków budżetowych ma miejsce w budżecie na rok 2003 (o prawie 22% w stosunku do roku poprzedniego), które w przeważającej części jest spowodowane ograniczeniem zakresu zadań zleconych w sferze bezpieczeństwa publicznego. Jeśli nie uwzględnić tego czynnika w analizie przyczyn zmian wydatków, wielkość spadku realnego tej kategorii wyniesie ponad 12%. Oznacza to pozytywną tendencję w porównaniu do zmian dochodów w budżecie Powiatu.

Tabela 3: Nominalne i realne zmiany wydatków ogółem Powiatu Gryfińskiego w latach 2000–2003

ROK	2000	2001	2002	2003 (plan)
Wydatki ogółem	47 068 817	53 457 428	52 218 303	41 322 441
Zmiana nominalna	-	13,6%	-2,3%	-20,9%
Zmiana realna	-	7,7%	-4,1%	-21,8%

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 4 prezentuje kierunki, natomiast wykres 4 strukturę wydatków Powiatu Gryfińskiego w latach 2000-2003.

Tabela 4: Wydatki Powiatu Gryfińskiego według najważniejszych działów w latach 2000-2003

ROK	2000	2001	2002	2003 (plan)
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	3 102 000	3 317 387	3 071 735	2 765 400
ADMINISTRACJA PUBLICZNA	4 119 358	5 247 371	9 431 754	5 045 013
BEZPIECZENSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWOŻAROWA	7 683 019	8 610 008	8 680 731	1 991 650
OŚWIATA I WYCHOWANIE I EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA	16 536 765	17 050 836	16 100 545	16 204 286
OCHRONA ZDROWIA	2 541 909	4 521 481	1 069 922	1 061 640
OPIEKA SPOŁECZNA	12 284 222	12 496 773	12 443 378	12 482 158
POZOSTAŁE WYDATKI	801 544	2 213 572	1 420 238	1 772 294
Razem	47 068 817	53 457 428	52 218 303	41 322 441

Źródło: Opracowanie własne

Najwyższe wydatki Powiat realizuje w związku z zadaniami w sferze edukacji m.in. przy pomocy 8 zespołów szkół ponadgimnazjalnych i specjalnych oraz ośrodków szkolno-wychowawczych; 2 poradni psychologiczno-pedagogicznych zlokalizowanych na terenie różnych gmin w obszarze powiatu. Wydatki w dziale *Oświata i Wychowanie* oraz *Edukacyjna opieka wychowawcza* stanowiły w latach 2000-2002 ok. 31-35% wszystkich wydatków Powiatu. W roku 2003 udział tej grupy wydatków wyniesie ok. **39%**¹ poziomu ogółem.

Kolejną według wielkości wydatków grupę zadań Powiatu stanowią zadania zakresu opieki społecznej, które jednostka realizuje przy pomocy 4 domów pomocy społecznej, 2 domów dziecka oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. W latach 2000-2002 wydatki te stanowiły ok. 23-26% ogółu wydatków. W roku 2003 udział ten wyniesie **30%**.

Trzecią w kolejności według wielkości wydatków grupę stanowi utrzymanie obiektu i wynagrodzenia pracowników starostwa i rady powiatu (dział *Administracja publiczna*). W latach 2000-2001 udział tych wydatków stanowił ok. 9-10% wszystkich wydatków

¹ Tak znaczące zmiany w strukturze wynikają ze zmniejszenia globalnej kwoty wydatków w wyniku wspomnianego już ograniczenia zadań zleconych realizowanych przez Powiat, a co za tym idzie i wydatków w sferze bezpieczeństwa publicznego.

budżetowych. W roku 2002 stosunkowo wysoki poziom wydatków (18% ogółu wydatków) spowodowany był realizacją inwestycji – remont budynku starostwa (ok. 4,5 mln zł). W roku 2003 wydatki na sferę administracji stanowią ok. 12% całości budżetu Powiatu.

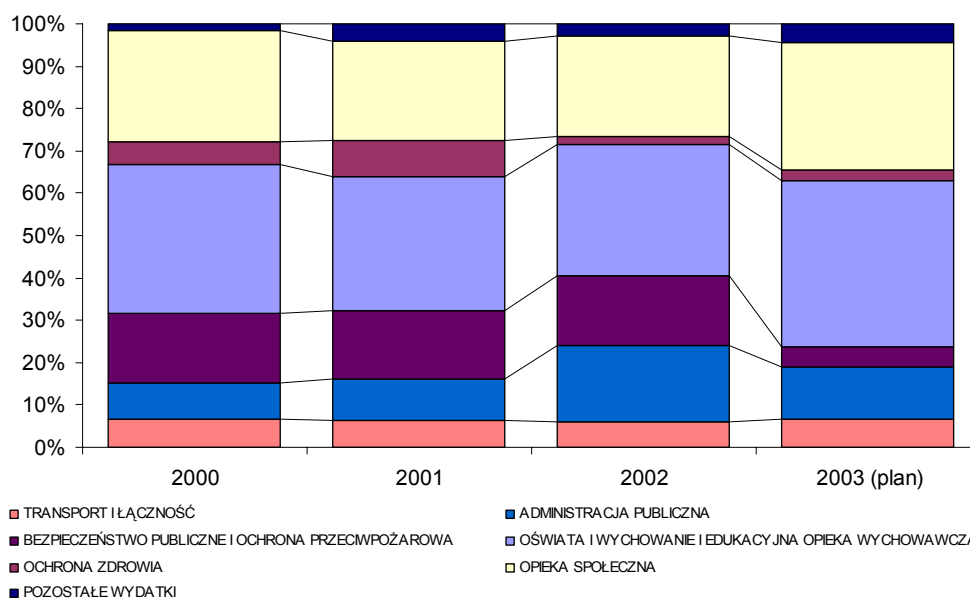
Do roku 2002 wydatki na bezpieczeństwo publiczne stanowiły znaczącą kwotę w budżecie jednostki (ok. 16%), od roku 2003 jest to ok. 5% wydatków ogółem. Zadania realizowane w tym dziale mają charakter zleconych z zakresu administracji rządowej.

Na utrzymanie dróg Powiat wydaje ok. 6-7% budżetu. Są to głównie wydatki o charakterze remontowym, a także związane z funkcjonowaniem Powiatowego Zarządu Dróg.

W dziale *Ochrona zdrowia* wydatki Powiatu obejmują głównie składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nie objętych obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym, a także dotacje dla placówek SPZOZ. Na zadania te Powiat wydaje ok. 2-3% budżetu (lata 2002-2003).

Pozostałe wydatki to zadania realizowane w działach: Rolnictwo i łowiectwo, Leśnictwo, Turystyka, Gospodarka mieszkaniowa, Działalność usługowa, Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, Kultura fizyczna i sport oraz Obsługa długu publicznego. Łącznie stanowią one 2-3% budżetu jednostki.

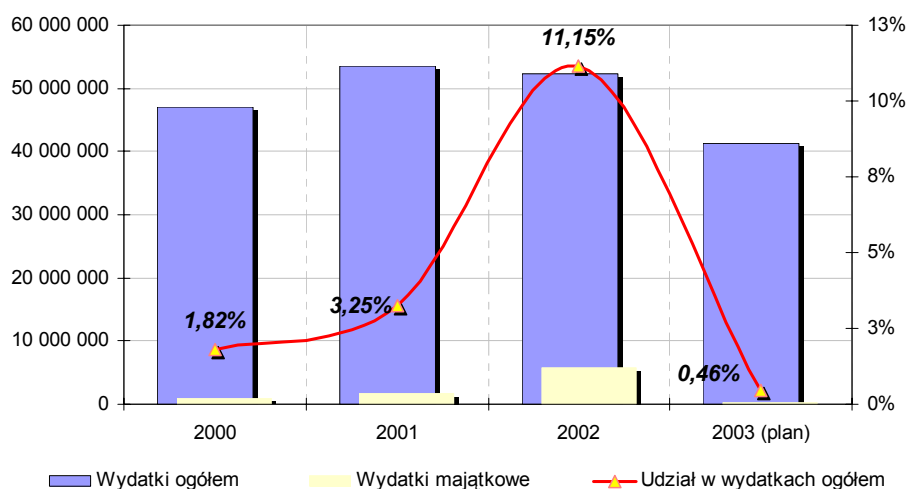
Wykres 4: Struktura wydatków Powiatu Gryfińskiego w latach 2000-2003

Źródło: Opracowanie własne

W kwocie całkowitych wydatków Powiatu wydatki majątkowe stanowią niewielką część, a wielkość ta jest zróżnicowana w poszczególnych latach. Dane prezentuje wykres 5. Wyjątek stanowił rok 2002, kiedy to wykonano remont budynku starostwa sfinansowany głównie ze środków kredytowych.

Wykres 5: Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem Powiatu Gryfińskiego w latach 2000–2003

Źródło: Opracowanie własne

W ramach prowadzonych inwestycji Powiat wykonuje głównie modernizacje swoich obiektów, przy pomocy których realizuje swoje zadania, a także drobne modernizacje dróg. Sfinansowanie ważniejszych inwestycji wymaga pozyskania środków zewnętrznych lub zaciągnięcia zobowiązań dłużnych.

Poniższa tabela prezentuje kwoty wydatków według rodzajów natomiast wykres 6 ich strukturę.

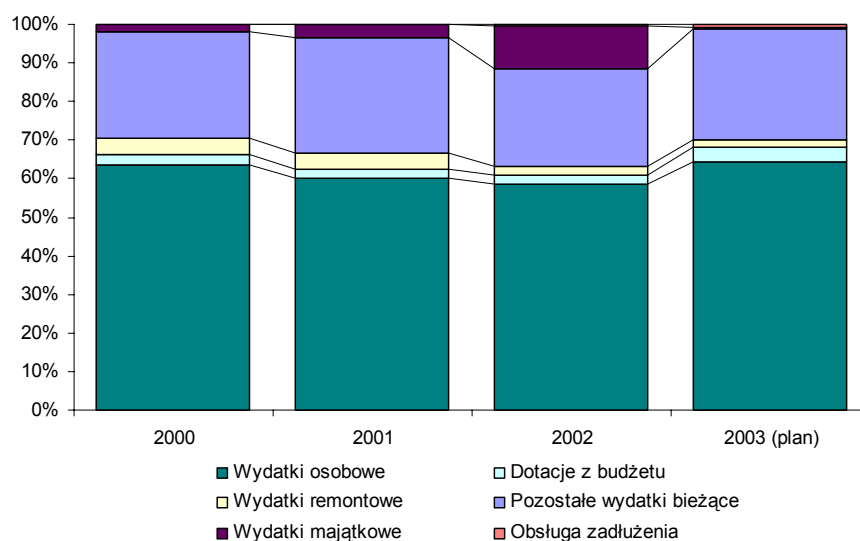
Tabela 5: Wydatki Powiatu Gryfińskiego według rodzajów w latach 2000-2003

ROK	2000	2001	2002	2003 (plan)
Wydatki osobowe	29 954 768	32 081 505	30 595 356	26 614 079
Dotacje z budżetu	1 305 102	1 372 722	1 175 088	1 489 182
Wydatki remontowe	1 993 828	2 180 630	1 302 801	853 873
Pozostałe wydatki bieżące	12 956 644	15 999 384	13 123 788	11 860 932
Wydatki majątkowe	854 975	1 735 349	5 824 185	191 966
Obsługa zadłużenia	3 500	87 838	197 085	312 409
Razem	47 068 817	53 457 428	52 218 303	41 322 441

Źródło: Opracowanie własne

Największy udział w strukturze wydatków stanowią wynagrodzenia i wszelkiego rodzaju wydatki osobowe (60-64% wszystkich wydatków). Pozostałe wydatki bieżące to ok. 25-30% budżetu jednostki. Dotacje z budżetu udzielane różnym podmiotom na realizację zadań bieżących z zakresu działania Powiatu stanowią średnio niecałe 3% wszystkich wydatków. W latach 2000-2001 Powiat wydatkował na remonty ok. 4% budżetu, od roku 2002 udział ten zmalał do 2-2,5%. Obsługa zadłużenia stanowi niecały 1% w budżecie roku 2003, w latach poprzednich kwota ta była marginalna.

Wykres 6: Struktura rodzajowa wydatków Powiatu w latach 2000-2003

Źródło: Opracowanie własne

2.3 WYNIK BUDŻETU POWIATU

W latach 2000-2003 budżet Powiatu zamykał się deficytem, który w roku 2002 był najwyższy z powodu wspomnianej działalności inwestycyjnej. W roku 2003 w budżecie zaplanowano nadwyżkę budżetową. W tym też roku poziom wydatków majątkowych jest najniższy w całym analizowanym okresie.

Tabela 6: Wielkość nadwyżki/deficytu budżetowego Powiatu Gryfińskiego w latach 2000-2003

ROK	2000	2001	2002	2003 (plan)
Dochody budżetowe	46 946 741	52 754 293	48 880 629	41 339 441
Wydatki budżetowe	47 068 817	53 457 428	52 218 303	41 322 441
Nadwyżka/ Deficyt	-122 076	-703 135	-3 337 674	17 000

Źródło: Opracowanie własne

3. ZADŁUŻENIE POWIATU GRYFIŃSKIEGO

W latach 2000-2001 zadłużenie Powiatu Gryfińskiego było nieznaczne w relacji do dochodów ogółem. Cele, na które Powiat zaciągał kredyty i pożyczki to: sfinansowanie zobowiązań z tytułu wdrażania systemu wynagrodzeń nauczycieli, wynikającego z tzw. Karty Nauczyciela (620 tys. zł) oraz remont budynku internatu w Chojnie (1 mln zł).

W roku 2002 zaciągnięto największe kredyty na nabycie nieruchomości (1,537 tys. zł) i remont budynku starostwa (2,5 mln zł). Planowane do zaciągnięcia w roku 2003 zobowiązanie w kwocie 3,5 mln zł będzie przeznaczone na pokrycie zobowiązań SPZOZ.

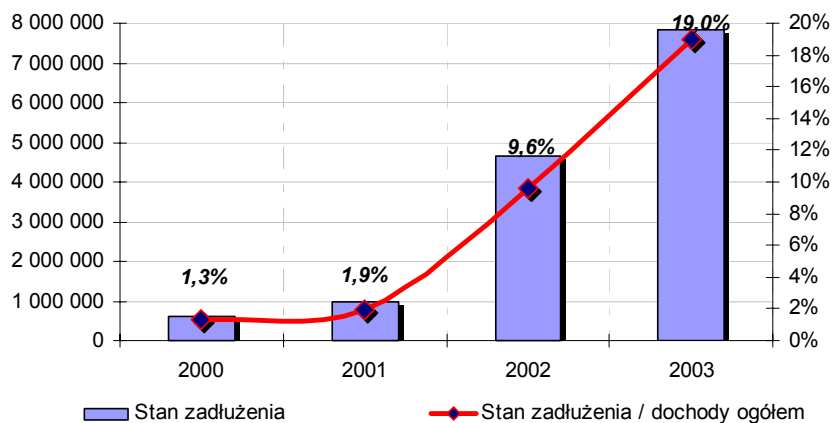
Tabela 7: Stan i obsługa zadłużenia Powiatu Gryfińskiego w latach 2000-2003

ROK	2000	2001	2002	2003
Transze	620 000	1 000 000	4 036 910	3 500 000
Raty kapitałowe	0	620 000	363 644	822 046
Odsetki i prowizje	3 500	88 838	258 139	467 550
Stan zadłużenia	620 000	1 000 000	4 673 266	7 842 240
Obsługa zadłużenia razem	3 500	708 838	621 783	1 289 597

Źródło: Opracowanie własne

Stan zadłużenia w realizacji do dochodów osiągnie najwyższy poziom w roku 2003 – 19%. Całkowita spłata zaciągniętych zobowiązań nastąpi w roku 2013.

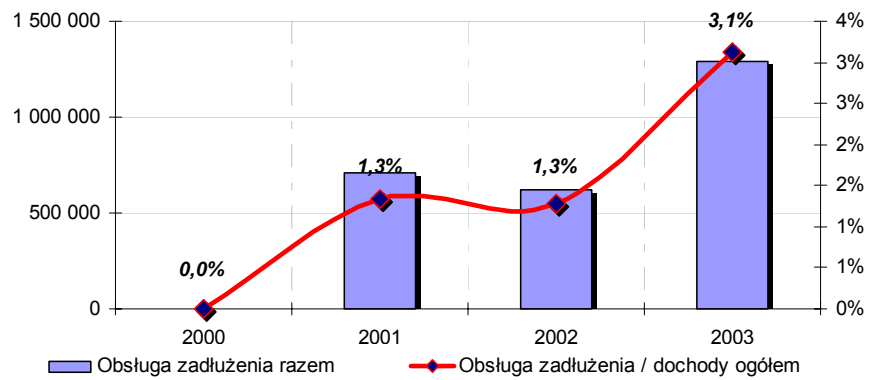
Wykres 7: Stan zadłużenia w relacji do dochodów ogółem Powiatu Gryfińskiego w latach 2000–2003

Źródło: Opracowanie własne

Obsługa zaciągniętego przez Powiat zadłużenia w relacji do dochodów natomiast najwyższy poziom osiągnie w roku 2004.

Wykres 8: Obsługa zadłużenia w relacji do dochodów ogółem Powiatu Gryfińskiego w latach 2000–2003

Źródło: Opracowanie własne

4. BUDŻET BIEŻĄCY I KAPITAŁOWY POWIATU GRYFIŃSKIEGO

4.1 WPROWADZENIE

Ocena kondycji finansowej jednostki samorządu terytorialnego (JST) i polityki zarządzania finansami nie jest możliwa jedynie w oparciu o kategorie dochodów, wydatków i wyniku budżetu. Zwłaszcza ocena pojawiającego się deficytu budżetowego wymaga głębszej analizy i zastosowania metodologii, która wskaże, w jakiej sferze działalności JST powstaje niedobór. Inaczej należy, bowiem ocenić deficyt będący konsekwencją realizacji znacznych inwestycji, na które w krótkim okresie JST nie generuje w budżecie wystarczająco dużo własnych środków, inaczej zaś, gdy jest on rezultatem rozdmuchania bieżących wydatków. W pierwszym przypadku powstający deficyt może być przejściowy (nawet, jeżeli utrzymuje się przez kilka lat z rządu) i nie stanowi zagrożenia dla przyszłej sytuacji finansowej JST, w drugim zaś może spowodować konieczność restrykcyjnego ograniczenia nakładów na świadczenie podstawowych usług.

Z tego też względu w ocenie sytuacji finansowej JST stosuje się powszechnie uznaną metodologię opartą na analizie przepływów pieniężnych i oddzielającą część bieżącą budżetu gminy od jej części kapitałowej.

4.2 WYNIK BUDŻETU BIEŻĄCEGO

Kategoria wyniku budżetu bieżącego jest wynikową w stosunku do kategorii dochodów i wydatków bieżących. Przez **dochody bieżące** rozumiemy dochody ogółem pomniejszone o dochody ze sprzedaży majątku (w tym z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności), prywatyzacji oraz o dotacje na zadania inwestycyjne. Ujęcie takie pozwala na wyodrębnienie w budżecie JST wpływów o charakterze regularnym. Natomiast **wydatki bieżące** to wydatki ogółem pomniejszone o odsetki od zobowiązań zaciągniętych przez JST w latach wcześniejszych oraz wydatki majątkowe (wydatki inwestycyjne oraz zakup akcji i udziałów w spółkach).

Wynik budżetu bieżącego (nadwyżka bądź deficyt operacyjny) jest istotną miarą stosowaną m.in. do oceny zdolności kredytowej jednostek samorządu terytorialnego oraz jakości zarządzania finansowego. Pogarszający się wynik budżetu bieżącego powinien skłonić władze JST do odpowiedzi na pytanie, czy poziom świadczonych usług, a zatem ich koszty, są możliwe do utrzymania w dłuższym okresie czasu oraz jaka jest przyczyna zmniejszania się nadwyżki bieżącej (zwiększania się deficytu).

Budżet bieżący Powiatu Gryfińskiego w okresie 2000-2003 generuje nadwyżkę, co oznacza, iż w ramach budżetu bieżącego można pokryć część wydatków związanych z obsługą zadłużenia np. zapłata odsetek od zaciągniętych kredytów.

Tabela 8: Wynik budżetu bieżącego Powiatu Gryfińskiego w latach 2000–2003

ROK	2000	2001	2002	2003 (plan)
Dochody budżetu bieżącego	46 794 737	52 415 606	48 387 507	41 129 881
Wydatki budżetu bieżącego	46 210 342	51 634 241	46 197 033	40 818 066
Wynik budżetu bieżącego	584 395	781 365	2 190 474	311 815
Wynik budżetu bieżącego jako % dochodów ogółem	1,2%	1,5%	4,5%	0,8%
zmiana realna	-	26,7%	175,1%	-85,9%

Źródło: Opracowanie własne

4.3 WOLNE ŚRODKI

Kluczowym działaniem w procesie planowania finansowego jest ustalenie finansowego potencjału jednostki samorządowej, rozumianego jako finansowa zdolność do realizowania zamierzeń inwestycyjnych, jak również zdolność do zaciągania i obsługi zobowiązań dłużnych.

O potencjale finansowym gminy znacznie lepiej niż każda inna kategoria świadczy kwota *wolnych środków na obsługę zadłużenia i wydatki inwestycyjne* (w skrócie *wolne środki* lub wolne środki brutto). W celu wyliczenia kwoty wolnych środków wynik budżetu operacyjnego jest powiększany o wpływy o charakterze jednorazowym – sprzedaż mienia komunalnego i prywatyzacja. Wolne środki postrzegać należy przede wszystkim jako pulę środków, które można przeznaczyć na sfinansowanie inwestycji oraz obsługę zadłużenia.

Drugą istotną kategorią są *wolne środki na inwestycje* (lub *wolne środki netto*). Spłata zadłużenia ma charakter tzw. sztywnych płatności, stąd celowa jest analiza możliwości finansowych JTS po uwzględnieniu wydatków (i rozchodów) z tego tytułu. Wolne środki na inwestycje są więc różnicą wolnych środków brutto i obsługi długu i wskazują na to, jakiej wielkości fundusze JST jest w stanie wygenerować na realizację programu inwestycyjnego. Wartość zerowa wolnych środków netto oznacza, iż całość potencjału inwestycyjnego z danego roku budżetowego została już wykorzystana w latach poprzednich.

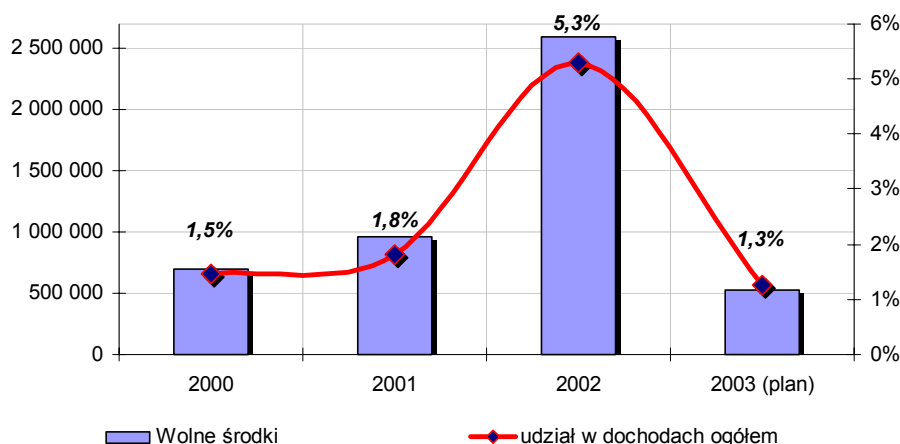
Wolne środki w budżecie Powiatu Gryfińskiego prezentuje tabela 9, natomiast ich udział w dochodach ogółem wykres 9.

Tabela 9: Kalkulacja wolnych środków w budżecie Powiatu Gryfińskiego w latach 2000-2003

ROK	2000	2001	2002	2003 (plan)
Wynik budżetu bieżącego	584 395	781 365	2 190 474	311 815
Wpływy ze sprzedaży majątku Powiatu	107 504	179 275	397 971	209 560
Wolne środki	691 899	960 640	2 588 445	521 375
zmiana realna		31,6%	164,4%	-80,1%

Źródło: Opracowanie własne

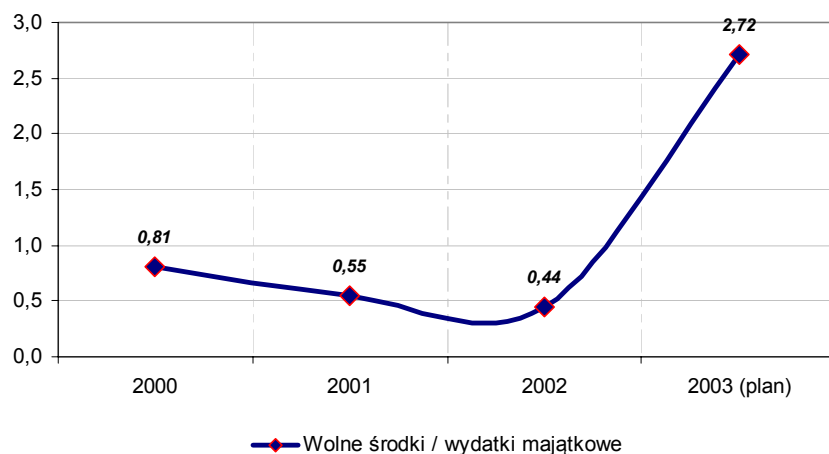
Wykres 9: Wolne środki i ich udział w dochodach ogółem Powiatu Gryfińskiego w latach 2000-2003

Źródło: Opracowanie własne

Na wykresie 10 zobrazowano, w jakim stopniu wolne środki Powiatu Gryfińskiego finansują wydatki majątkowe. W najmniej korzystnym okresie (2001-2002) Powiat finansował ok. 50% wydatków majątkowych z kredytów i pożyczek (wskaźniki 0,55 i 0,44).

Wykres 10: Wolne środki w relacji do wydatków majątkowych Powiatu Gryfińskiego w latach 2000-2003

Źródło: Opracowanie własne

4.4 DEFICYT GOTÓWKOWY I SPOSOBY JEGO FINANSOWANIA

Deficyt gotówkowy jest wynikiem porównania sumy wolnych środków i potrzeb o charakterze kapitałowym (obsługa zadłużenia i wydatki majątkowe).

Tabela poniżej prezentuje sposób kalkulacji i wartości deficytu gotówkowego Powiatu Gryfińskiego w kolejnych latach objętych analizą. Z analizy danych wynika, że deficyt gotówkowy w budżecie Powiatu w latach 2000-2002 jest spowodowany działalnością

inwestycyjną. W roku 2003 Powiat musi zaciągnąć zadłużenie na obsługę istniejących zobowiązań dłużnych (poziom wolnych środków netto jest ujemny). Przy założeniu, iż poziom wolnych środków nie ulegnie zwiększeniu Powiat nie powinien zaciągać zobowiązań w kolejnych latach.

Tabela 10: Deficyt gotówkowy Powiatu Gryfińskiego w latach 2000–2003 (w zł)

ROK	2000	2001	2002	2003 (plan)
Wolne środki	691 899	960 640	2 588 445	521 375
Obsługa zadłużenia	3 500	707 838	560 729	1 134 455
Wolne środki netto (po obsłudze zadłużenia)	688 399	252 802	2 027 716	-613 080
Wydatki majątkowe	854 975	1 735 349	5 824 185	191 966
Deficyt gotówkowy	-166 576	-1 482 547	-3 796 469	-805 046

Źródło: Opracowanie własne

Przychodem budżetowym uzupełniającym niedobór środków finansowych są otrzymane w danym roku transze kredytów preferencyjnych i komercyjnych oraz ewentualnie środki z emisji obligacji, a także dotacje otrzymywane na cele inwestycyjne. W wyniku uwzględnienia powyższych kategorii w rachunku przepływów finansowych otrzymujemy kategorię rocznego przepływu gotówkowego.

Tabela 11: Źródła finansowania deficytu gotówkowego Powiatu Gryfińskiego w latach 2000-2003

ROK	2000	2001	2002	2003 (plan)
Deficyt gotówkowy	-166 576	-1 482 547	-3 796 469	-805 046
Kredyty komercyjne	620 000	1 000 000	4 036 910	3 500 000
Dotacje na inwestycje / porozumienia z JST	44 500	159 412	95 151	0
Roczne przepływy gotówki netto	497 924	-323 135	335 592	2 694 954

Źródło: Opracowanie własne

4.5 STAN ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA KONIEC ROKU

Kategoria rocznych przepływów gotówki nie jest ostateczną kategorią wynikową. Pozwala ona na wyznaczenie zmiany stanu środków pieniężnych w posiadaniu JST na koniec roku budżetowego. Otrzymany wynik należy uzupełnić wielkością środków z okresu poprzedniego, czyli w tym wypadku ubiegłego roku budżetowego. Tabela poniżej przedstawia stan środków pieniężnych oraz ich relacje do dochodów ogółem w każdym z kolejnych lat: wskaźnik płynności finansowej budżetu Powiatu.

Tabela 12: Stan środków pieniężnych Powiatu Gryfińskiego w latach 2000-2003

ROK	2000	2001	2002	2003 (plan)
Roczne przepływy gotówki netto	497 924	-323 135	335 592	2 694 954
Stan środków pieniężnych na koniec roku	811 469	488 334	823 926	3 518 880
Wskaźnik płynności finansowej	1,7%	0,9%	1,7%	8,5%

Źródło: Opracowanie własne

Ujemna wartość środków pieniężnych w posiadaniu JST nie musi oznaczać braku środków na rachunku bankowym na koniec roku. Sytuacja taka może być wynikiem przesunięcia w czasie niektórych przepływów finansowych, które w analizie zostały przypisane do okresów, w jakich zostały ujęte w budżecie.

ZAŁĄCZNIK 1: SŁOWNIK

Dochody bieżące – dochody ogółem pomniejszone o wpływy z tytułu sprzedaży majątku JST (w tym przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności) oraz dochody z tytułu dotacji na realizację zadań inwestycyjnych.

DOCHODY BIEŻĄCE

=

DOCHODY OGÓLEM

-

DOCHODY ZE SPRZEDAŻY MIENIA

-

DOTACJE NA CELE INWESTYCYJNE

Dochody własne – dochody z opłat, dochody z majątku JST, pozostałe dochody własne JST w postaci opłat za usługi; czynszów, itp. Do kategorii dochodów własnych nie zalicza się dochodów z tytułu udziałów we wpływach z podatków budżetu państwa.

Wydatki majątkowe – wydatki inwestycyjne JST i jej jednostek budżetowych oraz wydatki na zakup udziałów w spółkach, dotacje z budżetu JST na finansowanie inwestycji jednostek organizacyjnych i innych podmiotów.

Wydatki bieżące – do wydatków bieżących zaliczono: wydatki na wynagrodzenia wraz pochodnymi, wydatki remontowe, dotacje na zadania bieżące udzielane z budżetu JST oraz pozostałe wydatki bieżące (kategoria ta nie obejmuje wydatków na zapłatę odsetek od kredytów/pożyczek/obligacji).

Wynik budżetu bieżącego – różnica pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi (bez wydatków z tytułu odsetek od istniejącego i planowanego zadłużenia). W modelu do prognozy finansowej wynik budżetu bieżącego kalkulowany jest w następujący sposób:

WYNIK BUDŻETU BIEŻĄCEGO

=

DOCHODY BIEŻĄCE

-

WYDATKI BIEŻĄCE

Wolne środki – środki dostępne na obsługę zadłużenia (istniejącego i planowanego) i wydatki majątkowe. Wolne środki są różnicą pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi, powiększoną o wpływy ze sprzedaży mienia i prywatyzacji majątku JST. W modelu do prognozy finansowej wolne środki kalkulowane są w następujący sposób:

WOLNE ŚRODKI

=

WYNIK BUDŻETU BIEŻĄCEGO

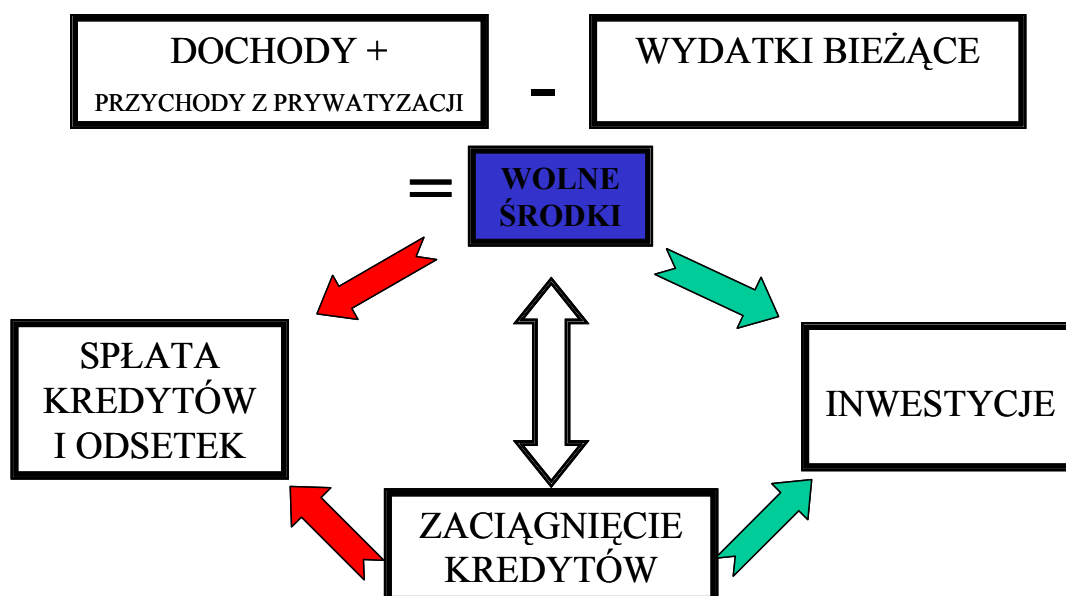
+

DOCHODY ZE SPRZEDAŻY MIENIA

+

PRZYCHODY Z PRYWATYZACJI

Inny sposób liczenia wolnych środków oraz ich przeznaczenie prezentuje poniżej zamieszczony schemat. Jeśli dochody ogółem wraz z przychodami z prywatyzacji pomniejszymy o wszystkie wydatki o charakterze bieżącym, otrzymamy właśnie kategorię wolnych środków. Kwota ta stanowi pulę środków własnych, jakie mogą być przeznaczone na spłatę kredytów i odsetek oraz inwestycje. Jednocześnie, ta pula środków może być powiększona o dodatkowe wpływy z kredytów i pożyczek (ewentualnie obligacji). Zwiększenie wydatków inwestycyjnych może powodować jednocześnie zwiększenie obciążeń z tytułu spłaty kredytów i odsetek i tym samym zmniejszenie wolnych środków (czerwone strzałki na schemacie).

Deficyt gotówkowy – różnica pomiędzy kwotą wolnych środków a całkowitą obsługą zadłużenia w danym roku budżetowym (raty kredytów i pożyczek / wykup obligacji i odsetki od istniejącego i planowanego zadłużenia) oraz kwotą wydatków majątkowych. Dla celów kalkulacji deficytu gotówkowego oprócz dochodów i wydatków budżetowych bierze się pod uwagę również przychody i rozchody budżetu JST (raty kredytów i pożyczek / obligacji oraz przychody z prywatyzacji).

Wpływy równoważące deficyt gotówkowy – przychody z kredytów, pożyczek emisji obligacji oraz dochody z tytułu dotacji na zadania inwestycyjne. W modelu dla Powiatu uwzględniono również przychody PFOŚiGW w kwotach, w jakich finansują zadania inwestycyjne. Ponadto, w celu ujęcia wszystkich przepływów gotówkowych JST wśród omawianych wpływów uwzględnia się również pożyczki udzielone z budżetu JST (w kwocie różnicy pomiędzy kwotą pożyczek udzielonych i zwróconych do budżetu).

Roczny przepływ gotówki netto - oznacza zmianę stanu gotówki w ciągu roku budżetowego.

Stan środków pieniężnych na koniec roku - roczny przepływ gotówki uzupełniony o stan gotówki z roku poprzedniego; oznacza stan zasobów gotówkowych w JST na koniec roku.

Obsługa zadłużenia – raty kapitałowe (wykup obligacji) i odsetki od zaciągniętych lub planowanych do zaciągnięcia przez JST zobowiązań, także potencjalne spłaty kwot wynikające z udzielonych poręczeń i gwarancji przez JST, przypadające na dany rok budżetowy.

Obsługa zadłużenia (bez poręczeń i gwarancji) – obsługa zadłużenia nie uwzględnia płatności z tytułu udzielonych lub planowanych poręczeń i gwarancji.

Stan zadłużenia – skumulowany stan zobowiązań dłużnych na koniec roku budżetowego z tytułu zaciągniętych kredytów, pożyczek, wyemitowanych przez JST obligacji.

Przychody z kredytów, pożyczek, obligacji – suma wpływów z kredytów, pożyczek i emisji obligacji w danym roku budżetowym.

Zmiana realna – jest to rzeczywista zmiana badanej wielkości finansowej, uwzględniająca informacje o poziomie inflacji, obliczana według następującego wzoru:

$$Zmiana\ realna = \left(\left(\frac{WB}{WP * (1 + IB)} \right) - 1 \right) * 100\%$$

gdzie:

WB – wartość z roku bieżącego (roku, w którym liczymy zmianę realną w stosunku do roku poprzedniego)

WP – wartość z roku poprzedniego (roku poprzedzającego rok, na koniec którego liczymy zmianę realną)

IB – stopa inflacji z roku bieżącego